

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1681/2019
30.09.2021. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца „Piraeus Bank“ АД са седиштем у Београду, чији је правни следбеник Директна банка АД Крагујевац са седиштем у Крагујевцу, коју заступа Људмила Панић, адвокат из ..., против тужених „Imex cooperativa“ са седиштем у Лозници, АА из ..., ББ из ..., које заступа Спасоје Терзић, адвокат из ..., ВВ и ГГ из ..., које заступа Александар Андрић, адвокат из ..., по тужби ради утврђења потраживања и противтужби ВВ и ГГ за утврђење ништавости споразума, одлучујући о ревизијама тужиоца и тужених „Imex cooperativa“ и АА изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2057/18 од 06.12.2018. године, у седници већа одржаној дана 30.09.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужених „Imex cooperativa“ из Лознице и АА из ... изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2057/18 од 06.12.2018. године у делу става првог и другог изреке у односу на утврђени главни дуг у износима од 24.055.209,52 динара и 5.383.634,71 динара са законском затезном каматом на износ од 889.830,65 динара почев од 14.06.2017. године па до исплате.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужених „Imex cooperativa“ из Лознице и АА из ... и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2057/18 од 06.12.2018. године у ставу првом и другом изреке и **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да се утврди потраживање тужиоца према туженима „Imex cooperativa“ из Лознице и АА из ... за исплату законске затезне камате на износ преко 889.830,65 динара до тражене на износе од 24.055.209,52 и 5.383.634,71 динара за период од 14.06.2017. године до исплате.

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2057/18 од 06.12.2018. године у ставу другом изреке, пресуда Вишег суда у Шапцу П1 11/14 од 20.02.2018. године и допунска пресуда Вишег суда у Шапцу П1 11/2014 од 18.10.2018. године у деловима којима се одбија тужбени захтев према туженима ВВ и ГГ обоје из ... и у наведеном делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда Шапцу П 11/2014 од 20.02.2018. године у ставу првом изреке утврђено је потраживање тужиоца према туженом Предузећу за производњу, промет и услуге „Imex cooperativa“ из Лознице и АА из ... у износу од 5.383.634,71 динара од чега у износу од 889.830,65 динара на име главног дуга са каматом по Закону о затезној камати почев од 14.06.2017. године као дана вештачења па до коначне исплате и у износу од 4.493.804,06 динара на име затезне камате док се преко овог па до траженог износа од 29.438.838,23 динара са каматом по Закону о затезној камати почев од 14.06.2017. године па до коначне исплате захтев тужиоца за утврђење потраживања одбија као неоснован. Истом пресудом у ставу другом изреке одбијен је тужбени захтев у односу на тужену ББ из ..., туженог ВВ и туженог ГГ. Ставом трећим изреке усвојен је противтужбени захтев противтужилаца ВВ и ГГ и утврђено да је ништав и да не производи правно дејство споразум о обезбеђењу новчаног потраживања који је закључен дана 18.02.1997. године пред Општинским судом у Лозници у предмету И 123/97 између правног претходника тужиоца „Атлас банке“ АД Београд и правног претходника тужених, ДД а што је тужилац дужан да призна даном правноснажности пресуде. Истом пресудом у ставу четвртм изреке обавезани су Предузеће „Imex cooperativa“ и тужени АА да тужиоцу солидарно на име трошкова парничног поступка исплате износ од 1.124.800,00 динара, док се преко наведеног износа захтев за накнаду трошкова одбија као неоснован. Ставом петим изреке обавезан је тужилац да туженима ВВ и ГГ солидарно на име трошкова парничног поступка исплати износ од 351.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до коначне исплате, док је преко наведеног износа са каматом захтев одбијен као неоснован и ставом шестим изреке одбијен је захтев тужених Предузећа „Imex cooperativa“, АА и ББ за накнаду трошкова парничног поступка у укупном износу од 2.760.300,00 динара.

Допунском пресудом Вишег суда у Шапцу П 11/2014 од 18.10.2018. године допуњен је став други наведене првостепене пресуде тако да гласи: Одбија се тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди његово потраживање према туженима ББ и туженима противтужиоцима ВВ и ГГ који су наследници – правни следбеници пок. ДД из ... у износу од 29.438.838,23 динара са каматом по Закону о затезној камати почев од 14.06.2017. године па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2057/18 од 06.12.2018. године у ставу првом изреке преиначена је пресуда Вишег суда у Шапцу од 20.02.2018. године допуњена пресудом истог суда од 18.10.2018. године тако што је утврђено потраживање тужиоца према туженима Предузећу „Imex cooperativa“ из Лознице и АА у износу од 24.055.209,52 динара са законском затезном каматом од 14.06.2017. године до исплате. Истом пресудом у ставу другом изреке одбијена је жалба Предузећа „Imex cooperativa“ и АА и потврђена првостепена допуњена пресуда у побијаном усвајајућем делу одлуке о тужбеном захтеву (из става првог изреке пресуде којим је утврђено постојање потраживања тужиоца према туженима Предузећу „Imex cooperativa“ и АА у износу од 5.383.634,71 динара са законском затезном каматом од 14.06.2017. године до коначне исплате) и побијаном одбијајућем делу (из става 2. изреке) у односу на тужене ВВ и ГГ. Ставом трећим изреке укинута је првостепена пресуда у преосталом одбијајућем делу одлуке о тужбеном захтеву у односу на тужену ББ (из става другог изреке) усвајајућем делу одлуке о противтужбеном захтеву и делу одлуке о трошковима парнице (ставови 3. до 6. изреке побијене пресуде) и предмет упуњен првостепеном суду на поновно суђење у том делу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену и допунске пресуде благовремено је изјавио ревизију тужилац због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Против првостепене пресуде од 20.02.2018. године благовремено су изјавили ревизију тужени Предузеће „Imex cooperativa“ и АА због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку и налази да је ревизија тужиоца основана и ревизија тужених Предузећа „Imex cooperativa“ и АА делимично основана.

У спроведеном поступку нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју овај суд у поступку по ревизији води рачуна по службеној дужности. Ревизијом тужиоца се неосновано указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку јер наведена повреда не представља ревизијски разлог према члану 407. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању „Атлас банка“ правни претходник „Pigeus banke“ је дана 18.02.1997. године закључила уговор о оквирном кредиту са туженим Предузећем „Imex cooperativa“ које је заступао као директор, тужени АА. Банка је одобрила предузећу као кориснику оквирног кредита износ од 1.268.000,00 динара с тим да се кредит реализује појединачним уговорима до наведеног износа. Истог дана (са исправком од 03.04.1997. године) уговорне стране и хипотекарни и заложни дужници су на име обезбеђења потраживања банке из наведеног уговора закључили пред Општинским судом у Лозници у предмету И 123/97 Споразум о обезбеђењу новчаног потраживања заснивањем заложног права, хипотеке првог и другог реда на специфицираним непокретностима туженог Предузећа „Imex cooperativa“, АА и ЂЂ и заснивању заложног права на покретним стварима и то полуприколици и теретном возилу, тегљачу туженог „Imex cooperativa“, путничким возилима туженог АА, путничком возилу ББ и прикључном возилу, хладњачи власништво ЕЕ. Суд је прихватио наведени споразум и одобрио укњижбу хипотеке а уговорне стране су се одрекле права жалбе. Услед неизвршења уговорних обавеза корисника кредита „Атлас банка“ АД је на основу наведеног споразума из решења извршног суда И 123/97 од 18.02.1997. године као извршне исправе тражила принудно извршење продајом хипотекованих непокретности и заложених покретних ствари а решењем о извршењу од 21.11.1997. године одређено је извршење ради намирења потраживања у износу од 2.185.568,56 динара према извршним дужницима „Imex cooperativa“, АА, ЂЂ, ББ и ДД. Према акту насловљеном као „Сагласност на обавезе „Imex cooperativa“ Лозница према „Атлас банци“ АД на дан 25.11.1997. године“ које је у име предузећа потписао тужени АА, директор уз присуство представника банке и адвоката након савјештања пословних књига утврђена је висина дуга туженог предузећа на дан 25.11.1997. године у износу од 1.857.859,60 динара (од чега на име главнице 1.008.162,00 динара и на име камате износ од 849.697,60 динара). Решењем извршног суда од 03.06.2013. године банка, поверилац је упућена на парницу против извршних дужника ради утврђења висине потраживања. Према спроведеном вештачењу, укупно потраживање тужиоца према предузећу „Imex cooperativa“ на дан 14.06.2017. године је износило 5.383.634,71 динара од чега основни дуг чини износ од 889.830,65 динара а законска затезна камата износ од 4.493.804,06 динара према обрачуну законске затезне камате за укупан период доцње применом простог интересног рачуна. Према обрачуну камате за период од 02.03.2001. године конформном методом и за период од 03.03.2001. године до 14.06.2017. године обрачуном према простом интересном рачуну укупан дуг туженог предузећа на дан 14.06.2017. године износи 29.438.838,23 динара.

Тужени ДД је преминуо током парнице 20.09.2014. године а његови законски наследници су ВВ и ГГ. Тужена ББ је ћерка и законски наследник сада пок. ЂЂ.

Према утврђеном чињеничном стању правилно је побијаном одлуком примењено материјално право утврђењем потраживања тужиоца према предузећу „Imex cooperativa“ и АА у укупном износу 29.438.838,23 динара. Наводи ревизије тужених о погрешној примени материјалног права нису основани. Обавеза враћања кредита са каматом због доцње произилази из одредби члана 1065. и 277. Закона о облигационим односима у вези члана 54. тада важећег Закона о извршном поступку. Дуг туженог предузећа потиче из бројних краткорочних кредита узетих на основу оквирног кредита од 18.02.1997. године а утврђен је вештачењем обухватањем свих уплата корисника кредита повериоцу са последњом од 07.10.1997. године. Споразум о обезбеђењу новчаног потраживања банке, повериоца од 18.02.1997. године садржи све елементе на основу којих се може утврдити обим, односно висина новчаног потраживања правног претходника тужиоца и његова доспелост, а Сагласност на обавезе „Imex cooperativa“ од 25.11.1997. године има правни значај изјаве о признању дуга. Висина главног дуга правилно је обрачуната уз приписивање законске затезне камате по обрачуну применом конформне методе за период до 03.03.2001. године а у наредном периоду почев од правног дејства одлуке Уставног суда I Уз 82/09 методом простог интересног рачуна. Стога се ревизијом тужених паушално и неосновано оспорава постојање и висина потраживања а законска камата припада на износ главног дуга за период после вештачења за који камата није приписана главном дугу.

Како се ради о неисплаћеном дугу а приписивање углавничене камате према тужбеном захтеву је извршено на дан вештачења за период од доспелости до 14.06.2017. године тужиоцу законска камата припада само на износ главног дуга од 849.697,60 динара за наредни период од 14.06.2017. године, јер услед забране анатоцизма прописане чланом 279. став 1. Закона о облигационим односима камата не тече на неисплаћену затезну камату. Стога је на правилно утврђено чињенично стање због погрешне примене материјалног права код досуђења камате побијана пресуда делимично преиначена и тужбени захтев делимично одбијен као неоснован.

Наводи ревизије тужених којима се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања нису разматрани јер се према члану 407. став 2. Закона о парничном поступку ревизија не може изјавити по овом основу.

Нижестепени судови су одбили тужбени захтев за утврђење потраживања према туженима ВВ и ГГ, као правним следбеницима заложног дужника, сада пок. ДД, налазећи да тужилац више нема правни интерес за тужбу за утврђење висине потраживања јер је у извршном поступку повукао предлог за извршење на покретним стварима. У односу на тужену ББ закључено је да правни интерес постоји и укинута је првостепена пресуда у наведеном делу јер се ради о законском наследнику хипотекарног дужника ЂЂ.

По оцини Врховног касационог суда побијана одлука у наведеном делу у односу на тужене ВВ и ГГ је заснована на погрешној примени материјалног права услед чега је чињенично стање непотпуно утврђено. Тужилац као поверилац потраживања обезбеђеног хипотеком и заложним правом на покретним стварима има право избора да ли ће принудну наплату потраживања тражити само од главног дужника, корисника кредита или и од хипотекарних и заложних дужника продајом непокретних и покретних ствари којима је уговор био споразумно обезбеђен. Супротно наводима ревизије тужиоца, тужени нису нужни супарничари. Међутим, како се ради о диспозицији повериоца а заложно право на хладњачи, које је прихватио правни претходник тужених ВВ и ГГ није спорно и тужилац има могућност поновног

укључења наведених тужених у текућем извршном поступку као извршних дужника, уколико је постојеће средство извршења за намирење дуга недовољно, тужилац има правни (економски) интерес за парницу против наведених тужених за утврђење висине потраживања на коју је и упућен у извршном поступку. Осим тога оцена другостепеног суда да исти тужени имају правни интерес за противтужбени захтев за утврђење ништавости споразума о обезбеђењу новчаног потраживања од 18.02.1997. године, јер је у диспозицији тужиоца да ли ће евентуално поново поднети предлог за извршење је у противуречности са разлозима одбијања тужбеног захтева за утврђење висине потраживања. Са изнетих разлога, код чињенице да судови нису утврђивали друге одлучне чињенице за постојање и висину потраживања према овим туженима, нижестепене одлуке су морале бити укинуте у наведеном делу.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити указане неправилности и утврдити одлучне чињенице о постојању и висини потраживања према правним следбеницима сада пок. ДД а затим донети правилну и на закону засновану одлуку.

Са изнетих разлога одлучено је као у изреци пресуде у ставу првом на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, као у ставу другом изреке применом члана 416. став 1. истог закона и ставу трећем изреке на основу члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић